

מבחן פנימי

עברית: הבנה, הבעה ולשון לעולים חדשים (ברמות א-ב)

הוראות לנבחן:

- א. משך הבחינה: שלוש שעות
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה:
בשאלון זה שלושה פרקים.
- פרק א — הבנה והבעה**
הבנת הנקרא — 30 נקודות
סיכום ממזג — 20 נקודות
- פרק ב — תחביר - 20 נקודות**
- פרק ג — שם המספר ומערכת הצורות**
שם המספר — 6 נקודות
פועל, שם ומילות יחס — 24 נקודות
סה"כ — 100 נקודות

חומר עזר- אין

- לרשותך דפי טיוטה בסוף המבחן

בהצלחה!

פרק א — הבנה והבעה (50 נקודות)

בפרק זה שני טקסטים. קרא אותם, וענה על כל השאלות שאחריהם.

הבנת הנקרא (30 נקודות)

טקסט 1

תופעת הפייסבוק

מאת נועם יעקובי'צקי

בפברואר 2004, מארק צוקרברג פיתח רשת חברתית בשם "פייסבוק" בארצות הברית. בתחילה הרשת החברתית הייתה מיועדת לסטודנטים מאוניברסיטת "הרווארד". בעקבות הצלחתה היא התפשטה לאוניברסיטאות ולבתי ספר נוספים בעולם וזכתה בהם לאהדה רבה. ככל שחלף הזמן התרחבה לקהל הרחב ומספר המשתמשים בה הלך וגדל. רק בישראל 3.4 מיליון אנשים משתמשים בפייסבוק, בעיקר בגילאי 18-34. 5

הרשת החברתית משמשת כיום כמקום המפגש המרכזי של בני נוער. שם לומד היחיד על קבוצת ה"שוויים"¹, על ה"חבריה הגדולים" ועל החברה בכלל. הרשת החברתית היא גם מקור עשיר ומגוון להפחתת הבדידות החברתית והיא מספקת חברה וירטואלית, כלומר: תקשורת בינאישית ברשת האינטרנט. בזכות הפייסבוק מרחק הוא כבר לא דבר מגביל, כי משתמשים יכולים ליצור קשרים חברתיים עם חברים ממקומות רחוקים, להביע דעה ולכתוב תגובה. 10

באתר פייסבוק אפשר ליצור פרופיל (מגיל 13 ומעלה בלבד), שבו מופיעים הפרטים האישיים, תמונות וקבצי וידאו, שאותם המשתמש פותח לכל המעוניין או חושף אותם רק בפני אנשים מסוימים לפי בחירה. כמו כן אפשר להתחבר לקבוצת חברים ולקהילות חברתיות שונות. התקשורת עצמה בין החברים נעשית באמצעות הודעות סטטוסים, הודעות טקסט, צ'אט ואף מצלמה והשימוש כולו באתר הוא חופשי, ללא תשלום. 15

¹ קבוצה חברתית המורכבת מבני אותו גיל, אותו מעמד חברתי ותחומי עניין משותפים.

נוסף על- משתמשים פרטיים וגם חברות **מסחריות** רבות משתמשים **עושות שימוש-** בפייסבוק, **ב-הן** החברות מפרסמות מידע רב אודות החברה או העסק. הפרסומים הם בדרך כלל לצרכים שיווקיים, והם נעשים באמצעות פתיחת "דפי מעריצים" אליהם ניתן להשתייך על ידי לחיצה על "לייק". בדפים אלו מרכזים אותם גורמים מידע רב אודות החברה או העסק ואף משתמשים בו לצרכי פרסום מבצעים, סקרים וסטטיסטיקות שונות.:

25 כשרשת חברתית הופכת ל"בית שני" לאנשים רבים, תופעות חברתיות שבעבר התקיימו מחוץ לרשת נכנסות פנימה וגוררות אחריהן תופעות שליליות ומדאיגות. למשל גניבת זהות, כלומר שימוש באתר תוך הזדהות כדמות אחרת הקיימת במציאות ועשיית פעולות שונות בשמה. תופעה שלילית נוספת היא חשיפה בלתי רצויה של מידע ופרטים אישיים על אדם מסוים במטרה לבייש אותו, ללעוג לו או לפגוע בו.

30 "פייסבוק", כנראה, אינה תופעה עולמית חולפת אלא תופעה שהולכת וגדלה, שלא ניתן להתעלם ממנה, לכן חשוב שנדע ליהנות מהיתרונות שמספק הפייסבוק ולהימנע מהתופעות השליליות.

השאלות

ענה על השאלות 1-4 על פי טקסט 1.

1. הצג שלוש עובדות על הפייסבוק המוזכרות בטקסט. (3 נקודות)

2. מהי הטענה המרכזית של כותב **טקסט 1 הכתוב במאמר?** (4 נקודות)

3. בשורה 6 כתוב "שם לומד היחיד על קבוצת ה"שוויים", על ה"חבריה הגדולים" ועל החברה בכלל" למה מתייחסת המילה "שם"? (נקודה אחת)

4. במחקר שנערך בספטמבר 2018 ומתבסס על אזרחים אמריקאים בני 18 ומעלה נמצא כי כרבע מהנשאלים מחקו את **האפליקציה של הפייסבוק לגמרי**-מהטלפון הנייד שלהם. כתוב שלוש סיבות (תוכל להיעזר בטקסט) שלדעתך גרמו לנשאלים למחוק את האפליקציה של הפייסבוק מהטלפונים הניידים שלהם. (3 נקודות)

פייסבוק ובני נוער

מעובד על פי אביטל גרשפלד-ליטוין² מאי 2010, עיתון יסודות, גיליון 11

בשנה האחרונה במהלך פעילות בנושא שימוש באינטרנט שאלתי תלמידי כיתות ד', ה', ו' לכמה מהם יש פייסבוק ונדהמתי לגלות שיותר **פשוט היה לשאול למי אין פייסבוק**.

רק תלמידים בודדים הודו שאינם מחוברים לרשת החברתית העצומה הזו.

רוב בני הנוער מחוברים לרשת החברתית. לתופעה זו ישנן משמעויות רבות. ראשית,

5 הפעילות **הנמרצת** בפייסבוק שכוללת עדכון דף הבית, הצטרפות לקבוצות, שליחת מיילים, ניהול ציטים וכמובן העלאת קבצי מדיה והפצתם לחברים, היא המשך ישיר של הסביבה החברתית הבית ספרית עבור מרבית הילדים. כלומר, במקום להגיע הביתה ולנוח, הילדים ממשיכים גם בבית להיות "מחוברים".

נקודה נוספת היא החוקים החברתיים בפייסבוק השונים מאלו שפועלים בבית הספר או 10 במפגשים חברתיים. אין קשר עין, ואין דיבור פנים מול פנים. עבור **הרבה ילדים רבים**, משמעות הדבר שהם יכולים לומר דברים ולהגיב בצורה קיצונית יותר. אחד הביטויים השליליים הוא החרם ברשת, שאינו המצאה חדשה. מאז ומעולם היה החרם אמצעי לחץ חברתי. הילד המותקף סופג לעג, זלזול, העלבות ואלימות פיסית, והעונש הנורא מכול – התעלמות.

15 ישנם מקרים שבהם ילדים משתמשים בפייסבוק גם לחרם קבוצתי. זה מתבצע בצורה הפשוטה ביותר: ילדים פותחים קבוצה – מעין דף בפייסבוק **תחת הכותרת**: "כל מי

ששונא את....". הם מפיצים את הקבוצה בין כל מכריהם וחבריהם, כל מי שמקושר אליהם, ומבקשים מהם שיצטרפו. לעיתים, ילדים מצטרפים אוטומטית מבלי לקרוא כלל על הקבוצה, מה שהופך את הקבוצות הללו לענקיות – עד לכדי מאות מצטרפים!

20 הפייסבוק מאפשר לפתוח קבוצות כאלו מבלי להזדהות, כך שמי שפתח את הקבוצה מסיר את שמו מרשימת "יוצר הדף" ובעשותו כך – הוא כאילו מסיר אחריות. הקורבן, מרגיש אבוד, משום שאינו יכול לבטל את הפרסום כנגדו ואינו יכול להסיר בעצמו את האתר. זאת ועוד התכנים שנכתבים בו ומעודכנים בו על ידי חברי הקבוצה **נשארים**

לתמיד אינם ניתנים להסרה אלא בהתערבות המשטרה. (א-עד שהמשטרה תתערב)

² אביטל גרשפלד-ליטוין, פסיכולוגית, מרצה במכון "יסודות" – יוזמות חברתיות

- 25 פייסבוק מרחיבה את גבולות הסביבה החברתית של הילדים הרבה מעבר לתחומי בית הספר, השכונה ואפילו העיר. וזו מטרת הרשת החברתית, להפגיש אנשים ולהרחיב את הקשרים החברתיים. השאלה הנשאלת היא האם מטרה זו נכונה גם עבור ילדים?
- בכיתה ו' באזור השרון, אחת הילדות סיפרה בגאווה שיש לה מעל ל- 280 חברים. חלקם מכרים, חלקם חברים, חלקם פשוט ילדים מבית הספר – לדבריה, העיקר שיהיו כמה 30 שיותר אנשים המקושרים אליה. התחרות על מספר האנשים המקושרים לאדם מסוים בפייסבוק אלו נקראים "חברים" יוצרת מערכת יחסים מזויפת, שמפספסת את המטרה האמיתית ועשויה להיות אפילו מסוכנת. בחיפוש אחר מספר החברים, נוטים הילדים לאשר חברים שאינם מכירים, וחברים אלו נחשפים לפרטים אישיים ולעדכונים אישיים שאותם מפרסם הילד בדף הפייסבוק האישי שלו. כמובן, כל אחד מאותם מהחברים יכול גם להגיב – לטוב או לרע, מתוך עניין אמיתי או מעשה קונדס³. תגובה זו חשופה לכל. התוצאה: הרשת החברתית הגדולה היא למעשה סוג של "האח הגדול", שבו הילד מוקף מאות אנשים וחשוף בחלקו לעיניהם ולתגובותיהם. מלחיץ? נסו לדמיין מצב כזה שמתרחש במציאות: ילד שמוקף כ- 300 איש שמסתכלים עליו ומגיבים על מראהו, מחשבותיו ופעילויותיו.

³ קונדס- מעשה צחוק, שובבות

השאלות

ענה על השאלות 5-9 על פי טקסט 2.

5. בטקסט 2 בשורה 3 כתוב: "רק תלמידים בודדים הודו שאינם מחוברים לרשת החברתית העצומה הזו". הסבר מה גורם לתלמידים רבים כל כך להתחבר לרשת החברתית. (3 נקודות)

6. א. בשורה 27 מעלה הכותבת שאלה: "השאלה הנשאלת היא האם מטרה זו נכונה גם עבור ילדים"? מתוך המאמר מהי תשובתה של הכותבת לשאלה זו? נמק! (2 נקודות)

ב. האם אתה מסכים עם דעתה של הכותבת או מתנגד לה? נמק. (3 נקודות)

7. לפניך תרשים. קרא אותו וענה על השאלות שאחריו.

”כל שנה מתחילה בגלישה בטוחה”, הוועדה לגלישה בטוחה במשרד החינוך, תשע”ז

א. לפניך הגדרות לתפקידים המופיעים בתרשים. כתוב ליד כל הגדרה את התפקיד

המתאים. לדוגמה: מי שעוזר לתוקף בפעולתו - מסייע (5 נקודות)

- מי שתוקף באופן ישיר את האחר – _____
- מי שמתקף ע"י האחר וסובל - _____
- מי שתומך בפגיעה, מעודד ומגביר את הפעולה – _____
- מי שעומד מאחורי הקורבן, תומך בו ומחזק אותו מול הפוגעים – _____
- מי שמתרחק מהאירוע, לא עושה דבר, מעמיד פנים שלא הבחין במעשה - _____

ב. על פי התרשים, ציין לאיזה תפקיד יש הייצוג הגבוה ביותר, ומה יכולה

לדעתך להיות הסיבה לכך? (2 נקודות)

ג. תופעת האלימות ברשת האינטרנט בקרב ילדים ובני נוער היא תופעה נפוצה בחיי היום-יום. לפניך מספר דוגמאות:

- ילדה שעשו עליה חרם בפייסבוק והחליטו לא להזמין אותה לפעילויות של הכיתה.
- נער שמקבל איומים בטלפון שאם הוא יתקרב לחברה של אחד התלמידים, הוא יחטוף מכות.
- נערה שהעלו תמונות מביכות שלה לרשת החברתית וכולם דיברו עליה.

בחר באחד המקרים וכתוב איזה תפקיד מבין התפקידים שבתרשים היית לוקח על עצמך. נמק את בחירתך! (6 נקודות)

סיכום ממזג

ענה על שאלה 8

8. לקראת שבוע המודעות לרשתות החברתיות, כתוב סיכום ממזג שכותרתו:

הרשת החברתית "פייסבוק".

בסיכום כתוב על החסרונות ועל היתרונות של **הקיימים-כתוצאה** מהשימוש ברשת החברתית "פייסבוק". הסתמך על שני הטקסטים שקראת.

הקפד על דרכי מסירה מקובלות ועל אזכור מקורות המידע בתוך הסיכום ובסופו (ביבליוגרפיה).

כתוב בהיקף של כ-150 מילים.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

פרק ב- תחביר (20 נקודות)

בפרק זה ענה על ארבע מן השאלות 9-13. (לכל שאלה 5 נקודות)

9. לפניך משפט.

אפשר ליצור באתר פייסבוק פרופיל אישי (מגיל 13 ומעלה בלבד), ולהתחבר לקבוצת חברים ולקהילות חברתיות שונות.
פרק את המשפט לשלושה משפטים עצמאיים.

משפט 1

משפט 2

משפט 3

ב. לפניך שני משפטים ובהם שיבושי לשון. כתוב כל משפט בצורתו התקינה.

1. משרד החינוך העלה רעיונות חדשות לגלישה בטוחה ברשת.

2. הסיבה האמתית לפנייה ליועצת בית ספר הם ההצקות הרבות ברשת.

10. א. קרא את המשפטים וציין את התפקיד התחבירי של הצירוף "הרשת

החברתית" במשפטים שלפניך (נושא, נושא, משלים פועל, משלים שם).

1. בפברואר 2004, לפני 8 שנים מארק צוקרברג פיתח את הרשת החברתית

"פייסבוק" בארצות הברית.

2. הרשת החברתית משמשת היום כמקום המפגש המרכזי של בני הנוער.
3. שיחות רבות, תמונות ופרטים אישיים ברשת החברתית מופצים ברבים.
4. פייסבוק היא הרשת החברתית המקוונת הגדולה בעולם.
- ב. חבר משפט משלך שבו יופיע הצירוף "הרשת החברתית" וציין את תפקידו התחבירי.

11. א. לפניך משפט :

במלחמה למען גלישה בטוחה הוצע להטיל על הנאשם באלימות מילולית קנס
כספי כבוד.

כתוב את הצירוף המודגש ברבים : _____

ב. לפניך משפט : הבטיחות של הגולשים חשובה !

את הצירוף המודגש אפשר לכתוב בדרך אחרת. בחר בתשובה המתאימה.

1. בטיחות הגולשים 3. הבטיחות והגולשים

2. הגולשים הבטוחים 4. גולשי הבטיחות

ג. כתוב את המשפט שלפניך בזמן עבר.

רשת הפייסבוק היא הרשת החברתית האינטרנטית הפופולארית ביותר בקרה בני נוער.

ד. כתוב את המשפט שלפניך בזמן עתיד.

כלל ראשון בשימוש נכון באינטרנט הוא אי-חשיפה של פרטים אישיים.

12. א. לפניך משפט ובו חסרה מילת קישור.

במרוץ אחר מספר החברים, נוטים הילדים לאשר חברים שאינם מוכרים להם, _____ נחשפים פרטים אישיים ועדכונים אישיים שאותם מפרסם הילד בדף הבית.

השלם את מילת הקישור מן הרשימה הנתונה :

א. לעומת זאת

ב. כתוצאה מכך

ג. בגלל

ד. למרות זאת

ב. לפניך משפט שחסרה לו השלמה.

אף על פי שלקבוצה יש השפעה שלילית על ההחלטות של הנער או הנערה.....

הקף את ההשלמה המתאימה ביותר לתחילת המשפט :

1. הקבוצה גורמת לנער או לנערה לעשן או להשתכר.

2. הנער או הנערה עלולים להתנהג בניגוד לציפיות של ההורים.

3. הנער או הנערה נכנעים ללחץ החברתי של הקבוצה.

4. לקבוצה יש תפקיד חשוב בתהליך ההתבגרות של הנער או הנערה.

13. א. לפניך משפט. כתוב את המשפט בדיבור עקיף.

בעקבות מחקר חדש שנערך באוניברסיטת מישגן, פנתה יועצת בית הספר לתלמידים: " ככל שתגלשו יותר ברשת החברתית המצליחה כך יש סיכוי שתחושו יותר עצבות ופחות סיפוק עצמי, לעומת מפגשים פנים מול פנים שיכולים לשפר את מצב רוחכם".

פתח את המשפט כך: יועצת בית הספר אמרה לתלמידים ש...

ב. לפניך משפט. הפוך אותו למשפט המלצה לילדים.

כניסה לאתרים רבים שלא מתאימים לגיל הילדים עלולה לפגוע בהם או לגרום לתחושות לא נעימות.

פרק ג- שם המספר ומערכת הצורות (30 נקודות)

בפרק זה שני חלקים :

חלק 1- שאלת חובה - שאלה 14 (6 נקודות)

חלק 2- שאלת בחירה 15-19 (24 נקודות)

חלק 1- שם המספר - שאלת חובה (6 נקודות)

ענה על שאלה 15

14. כתוב את המספרים המודגשים במילים :

- ב-4.....בפברואר 2004....., מארק
צוקרברג פיתח את הרשת החברתית בשם "פייסבוק" בארצות הברית.
- במימון ראשוני בסך 19,000.....דולר
ובעזרת 3.....חבריו הסטודנטים.
- הגיל המינימלי לפתיחת פרופיל בפייסבוק היה 13
- כיום האתר נמצא במקום ה-3.....בפופולריות שלו ברשת.
(אתר ויקיפדיה)

חלק II: פועל, שם ומילות יחס (24 נקודות)

בחלק זה חמש שאלות. ענה על ארבע מן השאלות 15-19 (24 נקודות)

15. א. כתוב את מילות היחס שבסוגריים בהטיית הגוף הנכונה.

ילדים יקרים, היכנסו רק לאתרים שההורים שלכם בדקו והם מרשים
_____ (ל..) לגלוש _____ (ב...). חברים ברשת הם לא כמו חברים
בחיים, לכן אם מישהו מציע לכם להיפגש _____ (עם), פנו לאדם
מבוגר ובקשו _____ (מן) עצה.

ב. לפניך שלושה משפטים בהם חסרה מילת יחס.

הוסף מילת היחס מתאימה בכל משפט. (בחר מתוך הרשימה הבאה: אל, על,

עם, ב, בין, מן)

1. האינטרנט הפך לחלק מרכזי בחיינו, לכן השמירה _____ בטיחות
ילדינו חשובה מאוד.
2. ילדים כיום צריכים להתמודד _____ מצבים שונים ומפתיעים.
3. פעמים רבות אנו נתקלים בשיחות לא מכבדות _____ ילדים לחבריהם.

16. לפניך קטע, השלם בכל מקום ריק שם מתאים לפי השורש שבסוגריים.

ההתמכרות הקשה של בני הנוער בימינו היא בעיקר למסכי מחשב.
היא גוררת(נ.ה.ג.) שליליות. ה.....(ח.ש.פ) למסכים
מובילה לעתים ל.....(ד.ב.ר) אלים. כמו כן(ש.מ.ש)
מופרז במחשב עלול לגרום לבעיות עיניים וצורך ב.....(ר.כ.ב) משקפיים.
נראה כי ל.....(י.ש.ב) מול המסכים שעות רבות השלכות קשות.

17. א. המילים שלפניך בעלות תחילית מ'. מייך אותך לשתי קבוצות על פי תפקיד המ' התחילית: שורשית או מוספית.
 מְכִירָה, מְצִיאֹת, מְשַׁתְּמָשִׁים, מְזַמְּנִים (מוזמנים), מְאָמֵר, מְתַאַמֵּץ, מְרַשֶּׁת, מְנִיעֵת אלימות.

מ' שורשית	מ' מוספית

ב. לפניך משפט ובו מודגשת המילה **חברתי**.

במפגש החברתי לכבוד תחילת השנה פגשתי את חברתי.

הקף בעיגול את המילה המציינת שייכות – חברה שלי.

18. א. קרא את המשפטים שלפניך וקבע האם המילה המודגשת היא פועל או שם.

1. משרד החינוך מזהיר את הגולשים הצעירים מפני הסכנות ברשת. - _____

2. הכותרת של המאמר: גולשים באופן בטוח ברשת. - _____

3. ככל שהגולשים מקדישים זמן רב יותר לגלישה באינטרנט, כך הסכנות גדלות. - _____

ב. כתוב את השורש של כל פועל מודגש, ומאותו שורש בנה מילה והשלם את החסר במשפט השני בכל סעיף.

1. בהרצאה על אלימות ברשת המורה הושיב אותי בשורה הראשונה.

השורש של הפועל הושיב הוא _____.

ה_____ בקרבת הבמה לא הייתה נוחה.

2. הפעילות החברתית **שְׁנֵתָה** את היחס של התלמידים זה לזה.

השורש של הפועל **שְׁנֵתָה** הוא _____.

ה_____ איפשר לתלמידים להרגיש יותר בטוחים.

3. בימינו ה**צְטַמְצָמָה** מאוד קריאת הספרים בקרב בני נוער.

השורש של הפועל ה**צְטַמְצָמָה** הוא _____.

אי קריאת ספרים גורם גם ל_____ באוצר המילים.

19. א. לפניך חלק ממודעה. קרא אותה וענה על השאלות שאחריה.

המטה ה**לְאֹמִי** להגנה על ילדים ו**בְּנֵי** נוער ברשת פתח מוקד **טִלְפוֹנִי**, **אֶזְרָחִי**,
מְשֻׁטָּרִי שמספרו 105 לדיווח ב**נוֹשָׂאֵי** אלימות ב**חַיִּי** אדם ברשת ובסיוע **בְּמִקְרֵי**
חירום.

מבין השמות המודגשים העתק רק את השמות שנוצרו בדרך של בסיס + צורן סופי .

ב. לפניך חמישה שמות :

מְשֻׁטָּרָה, מוֹדָעָה, מְעַדְנִיָּה, מְחַשֵּׁב, מְרַפָּאָה

1. איזה שם יוצא דופן מבחינת דרך תצורה? _____

2. העתק את השמות שאינם מציינים מקום _____

ב ה צ ל ח ה !

